

การศึกษาศาสนาและปัญหาการใช้ชีวิตของนิสิตวิชาภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของครูสอนภาษาไทย
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
(ยะลา ปัตตานี นราธิวาส)

คนिता นิจจรัสกุล*

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษามีความสำคัญต่อมนุษย์ ทุกชาติทุกภาษา ธรรมชาติของภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ใช้ในการแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด และถ่ายทอดวัฒนธรรมต่างๆ (การที่มนุษย์ใช้ภาษาเดียวกัน บ่อเกิดเป็นความเข้าใจตรงกันเพราะจะเกิดความเข้าใจตรงกัน) สำหรับภาษาไทยนั้น มีคุณค่าและความสำคัญต่อคนไทยมาก เรามีภาษาไทยใช้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า 600 ปีแล้ว แสดงถึงความผูกพัน ความสนิทสนมใจเดียวกัน และความเป็นเอกสิทธิ์ของชาติ ที่คนไทยทุกคนควรภาคภูมิใจ โดยแสดงการเคารพถึง ความเป็นเอกภาพของชาติไทย เรามีภาษาไทยซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ระหว่างคนไทยทั้งชาติ ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน การที่เรามีภาษาไทยใช้ร่วมกันในคนหมู่มากทำให้ทุกคนในชาติมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ประเทศเพื่อนบ้านเรา หลายประเทศที่สูญเสียเอกภาพไป ไม่เอกราชเอกราชทางการเมือง แม้เอกราชภาษาสูญเสียไปแล้ว นั่นคือเมื่อประเทศใดถูกประเทศมหาอำนาจยึดครอง จะถูกบังคับให้ใช้ภาษาของประเทศนั้นๆ เป็นภาษาทางการแทนภาษาดั้งเดิมของคนนับเป็นความโศกเศร้าที่ประเทศไทยเรา ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติมาโดยตลอด ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวไทยทุกคนควรภูมิใจในความเป็นไทยของเรา ดังพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ตอนหนึ่งว่า "ภาษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ...ประเทศไทยนี้มีภาษาของเราเอง ซึ่งต้องหวงแหน...เราโศกเศร้าที่มีภาษาของตนเองใช้มาแต่โบราณจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาไว้" (คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505 : 210)

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7 ภาควิชาคณโณปกรณ์ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

อีตลาม ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นต้น รัฐบาลได้ใช้งบประมาณสนับสนุนการวิจัย ตลอดจนโครงการพัฒนาพิเศษต่างๆ เช่น โครงการส่งเสริมการศึกษาทั่วไปของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และโครงการวิชาการวิจัยจร มธ. - ศธ.บศ. 2528 เป็นต้น เป็นผลให้นักเรียนไทยมุสลิมมีทัศนคติที่ดี และมีความต้องการที่จะเรียนต่อระดับสูงเช่นเดียวกับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของสำนักงานศึกษาธิการเขตใน พ.ศ. 2512 เรื่อง "ทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในเขตการศึกษา 2" (ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2, ยศก. "ทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในเขตการศึกษา 2", 2513) ผลการวิจัยใน พ.ศ. 2523 เรื่อง "ความต้องการและปัจจัยในการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้" (ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 "ความต้องการและปัจจัยในการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้", 2523) ปรากฏผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ตรงกันว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อและมีแนวโน้มที่จะเลือกเรียนสายสามัญมากขึ้น ซึ่งทำให้รัฐบาลเห็นการสนับสนุนให้นักเรียนไทยมุสลิมมีโอกาสศึกษาต่อในระดับมัธยมและอุดมศึกษาต่อไป โดยให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนและประสานงานกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เช่น โครงการรับนักเรียนไทยมุสลิมจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การให้โอกาสสอบเข้ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งปรากฏว่า นักเรียนไทยมุสลิมที่มาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีการเรียนต่ำกว่านักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนมัธยมของกรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากปัญหาที่รัฐบาลพยายามแก้ไขไม่เพียงพอทั้งการอ่าน พูดและเขียน บ่อนมีผลต่อการเรียนวิชาสามัญอื่นๆ ด้วย

จากผลการสำรวจของ "สถานการณ์ทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้" ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏว่า การสละขวานนิยมใช้ภาษาไทยในกลุ่มเยาวชนนั้นยังไม่เพียงพอที่ผลแต่ปรากฏผล ใกล้เคียงคือกลุ่มวัยอนุชาจะมี ความนิยมใช้ภาษาไทยมากขึ้น (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ "เอกสารบรรยายสรุปศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้" 2528)

อนึ่ง ในปี 2531 นี้ ทุกฝ่ายได้พยายามระดมความคิดและร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อจะแก้ปัญหาความไม่รู้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้หมดไป

หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการเขต ๒ โดยการสนับสนุนและประสานงานกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยแก่เด็กเขียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น ซึ่งคณะกรรมการชุดนำของโครงการฯ มีความเห็นตรงกันว่า จากการศึกษาที่รัฐบาลได้พยายามทำวิถีทางที่จะพัฒนาการใช้ภาษาไทยของชาวไทยมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลาม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดมานั้น ผลการพัฒนาดังกล่าวได้เพียงระดับหนึ่ง ซึ่งยังต่ำมากเมื่อเทียบกับผลเสียซึ่งอาจจะมีขึ้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการใช้ภาษาไทยไม่บรรลุผลเท่าที่ควรนั้นเนื่องมาจากสาเหตุปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โรงเรียนไม่มีห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน ตลอดจนยังมีแบบเรียนหนังสืออ่านประกอบเอกสารค้นคว้าอ้างอิงไม่เพียงพอ หรือแบบไม่มีแบบครูสอนภาษาไทยที่มีวุฒิชำนาญต่ำไม่นิยมใช้เทคโนโลยีการศึกษาสำหรับการเรียนการสอน และไม่มีความรู้ทางเทคนิคการสอนที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โครงการส่งเสริมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยแก่เด็กเขียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ๒๕๖๑)

นอกจากนี้เพื่อสรุปผลปัญหาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และเพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและวิชาสามัญอื่นๆ ในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๑ จึงได้มีการตั้งคณะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในเขตการศึกษา ๒ ณ หอประชุมอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ผลการสัมมนา สรุปได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ มีโครงการให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใน ๔ ประเภทคือ บุคลากร เงิน วิชาครูสงเคราะห์ และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ แบบเรียน หนังสือเรียน คู่มือครู แผนการสอน ฯลฯ โดยสนับสนุนในการจัดห้องสมุดเพื่อให้นักเรียนได้อ่านหนังสือใช้ สนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยให้โรงเรียนเป็นผู้ซื้อตามระเบียบราชการโดยมอบให้ เจ้าราชการครูในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อไว้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนมากที่สุด (ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา ๒ เขตฯ สรุปผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เขตการศึกษา ๒, ๒๕๖๑)

ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามนิยมส่งบุตรหลานของเขาศึกษาต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพราะเห็นว่าบุตรหลานของตนจะมีโอกาสเรียนวิชาความรู้ทางศาสนาหรืออื่นๆ กับวิชาสามัญ จากการศึกษาวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประสบความสำเร็จอย่างมากในเชิงปริมาณ แต่ในเชิงคุณภาพของนักเรียนยังไม่กล่าวได้ว่า

ประสบความสำเร็จ ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งสืบเนื่องมาจากปัญหาเรื่องการสอน ที่อำนวยความสะดวกต่างๆ ครูสอนใช้อุปกรณ์หรือสื่อประเภทน้อยมาก วิธีสอนไม่ก้าวหน้า (ถาวรณี มาตย, 2529 : 30)

ในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือแม้แต่ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน "เรื่องการสอน" นับว่ามีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมการถ่ายทอด ความรู้ให้ไม่มีประสิทธิภาพมากนัก จากการวิเคราะห์สู่ปัญหาการจัดการศึกษาระบบประเทศไทย พบว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนา อย่างจริงจังก็คือ เทคนิควิธีสอนของครู วิธีสอนที่ครูนิยมใช้โดยทั่วไป เป็นวิธีสอนแบบเก่าซึ่งเน้น ทักษะในด้านความจำมากกว่าความคิด และไม่มีอุปกรณ์ช่วยในด้านการเรียนการสอนเหมือน ปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าเรื่องการสอนเป็นส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะจะช่วยให้เด็กเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีและรวดเร็วกว่า และเสียเวลาอย่างต่ำให้เด็กเรียนได้ สัมผัสด้วยประสาททั้ง 5 ทำให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดความคิด ความสนุกสนาน และเพลิดเพลินช่วยให้เด็กเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางให้การเรียนการสอนได้ ผลตามเป้าหมาย

จากข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นกล่าวได้ว่าวิธีการที่จะแก้ปัญหาการใช้ภาษาไทยของ ชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน คือ การพัฒนาการใช้สื่อการสอนภาษาไทยของครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ และความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการพัฒนาสื่อภาษาไทยก็คือการสำรวจสภาพปัจจุบัน และ ปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูสอนภาษาไทยใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ยะลา นราธิวาส และ ปัตตานี เพื่อนำข้อมูลต่างๆ เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนวิชาภาษาไทย ให้สอดคล้องกับ สภาพทางภูมิศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้สื่อการสอนของครูสอนภาษาไทยระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อสำรวจปัญหาการนำสื่อการสอนมาใช้ในการสอนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ของครูสอนภาษาไทย ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อรวบรวมปัญหา ข้อคิดเห็นและความต้องการเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการผลิตและการใช้สื่อการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มประชากรจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา นราธิวาส และปัตตานี จำนวน 66 โรงเรียน กลุ่มประชากรประกอบด้วย ครูสอนภาษาไทย จำนวน 74 คน และหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย จำนวน 73 คน

2. เครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครูสอนภาษาไทย ศึกษาระดับภาคามี 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ ตอนที่ 2 สภาพการเลือกการผลิตและการใช้สื่อการสอน ตอนที่ 3 ที่สนใจดี ปัญหา และความต้องการด้านสื่อการสอน และตอนที่ 4 ความรู้ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการสอน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ศึกษาระดับภาคามี 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ ตอนที่ 2 สภาพการเลือกการผลิตและการใช้สื่อการสอน ตอนที่ 3 ที่สนใจดี ปัญหา และความต้องการด้านสื่อการสอน ตอนที่ 4 สภาพการจัดหาและการบริการสื่อการสอนในโรงเรียน และตอนที่ 5 ความรู้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยอาศัยระเบียบวิธีทางสถิติคือหาค่าร้อยละของทุกหัวข้อของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยรวมทั้งสภาพของสื่อการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา นราธิวาส และปัตตานี

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบ

1.1 เพศ โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงอยู่ในระดับมาก คือ คิดเป็นค่าร้อยละสูงสุด 70%

1.2 อายุ โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามทุกช่วงอายุอยู่ในระดับน้อย แต่ช่วงอายุ 22 - 31 ปี อยู่ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 36.1

1.3 สถานภาพการสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพการสมรสอยู่ในระดับมากคือ ร้อยละ 64.6 แต่สถานภาพ การหย่า หย่าร้าง แยกกันอยู่ และโสดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.4 ศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถามนับถือศาสนาพุทธอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.9 ส่วนนับถือศาสนาอิสลาม และอื่นๆ อยู่ในระดับน้อย

1.5 ภาษาที่ใช้ในครอบครัว โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทย-จีน แลภาษาไทย-ยาวี อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 21.1 ยกเว้นภาษาไทยกลาง และภาษาชามอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.6 ภูมิภาคต่าง ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีภูมิภาคต่างกระจายอยู่ในเขตต่างๆ ในจำนวน ไทล้น้อยมาก เช่น อยู่ในตำบลเดียวกับโรงเรียนที่สอน อยู่ต่างตำบลแต่อำเภอเดียวกับโรงเรียนที่สอน และอยู่ต่างอำเภอ แต่จังหวัดเดียวกับโรงเรียนที่สอน

1.7 วุฒิการศึกษาสูงสุด ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับ ปานกลางคือ ปริญญาตรี แยกจากกันไม่อยู่ระดับน้อยก่อนไปทางน้อยที่สุด

1.8 ระยะเวลาในที่ทำงานเป็นครู ผู้ตอบแบบสอบถามมีระยะเวลาที่ทำงานเป็นครู ระยะเวลา 9-16 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นระยะเวลาทำงาน 1-8 ปี อยู่ในระดับน้อย และระยะเวลาทำงาน 17-24 ปี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.9 ประสบการณ์ด้านการสอนวิชาภาษาไทย ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ ด้านการสอนวิชาภาษาไทย 1-8 ปี อยู่ในระดับมาก ยกเว้นประสบการณ์ด้าน การสอนวิชา ภาษา ไทย 9-14 ปี อยู่ในระดับน้อย และ 17-24 ปี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.10 ตำแหน่งที่ปฏิบัติอยู่ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาจารย์สังกัดสำนักงานการศึกษา เอกชน อยู่ในระดับมาก คือร้อยละ 78.9 แลเป็นอาจารย์สังกัดโรงเรียน(โรงเรียนจ้าง) อยู่ใน ระดับน้อย คือร้อยละ 21.1

1.11 จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนชั่วโมงการสอน 18-25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และ 10-17 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ยกเว้น 1-9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.12 ระดับชั้นที่สอน ผู้ตอบแบบสอบถามสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับ มาก ยกเว้นสอนทั้ง 2 ระดับ อยู่ในระดับน้อย และสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

1.13 ประสบการณ์ด้านสื่อการสอนโดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ ด้านสื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการเขียนวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นวิชาเอกหรือ

วิชาโท และการเข้าอบรมระยะยาว อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การศึกษาสภาพการเลือกการผลิตการใช้สื่อการสอนระดมครูสอนภาษาไทยและหัวหน้า
หมวดวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม3 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้

2.1 สภาพการเลือกสื่อการสอน โดยภาพรวมแล้วผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมาก
ให้ข้อคิดเห็นในการเลือกสื่อการสอนคือเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอนและ
ส่วนน้อยที่สุด แทนให้เลือกสื่อที่มีคุณภาพดีและราคาแพง สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา
วิชาที่สอน ยกเว้นการเลือกสื่อการสอนมีคุณภาพดีและราคาแพง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 สภาพของวิธีการผลิตสื่อการสอนโดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามใช้
วิธีการผลิตสื่อการสอนจะอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย คือวิธีการผลิตภาพด้วยการบันทึก
วิธีการเขียนตัวอักษรด้วยปากกาชนิดต่างๆ วิธีการผลิตแบบดรัม และวิธีการผลิตวีซีดี (มีค่า)
ใช้กับแผ่นป้ายผ้าดำไวคัมลำดับ ส่วนวิธีการการผลิตสื่อการสอนเมื่อเริ่มต้นและใช้ผลิตวีซีดีอื่นๆ
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 สภาพการใช้สื่อการสอนผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้
สื่อการสอนที่ให้อยู่ในระดับมากคือ เลือกใช้สื่อเฉพาะบริเวณที่คิดว่าควรใช้และใช้สื่อที่มีอยู่ ที่
อยู่ในระดับปานกลางคือ ใช้ทุกโอกาสหากที่มีสื่ออยู่และที่อยู่ในระดับน้อยค่อนข้างน้อยที่สุดคือไม่
เคยใช้สื่อการสอนเลย และใช้สื่อตามความสะดวกของตัวเองตามลำดับ ส่วนเหตุผลในการใช้สื่อ
การสอนที่อยู่ในระดับมากที่สุดค่อนข้างมากที่สุดคือ ช่วยให้เกิดสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น สื่อการ
สอนช่วยในการอภิปราย เข้าใจง่ายและรวดเร็วขึ้น มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการเรียนการ
สอนมาก ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอนและคิดว่าสื่อการสอนช่วยให้การ
สอนสมบูรณ์ขึ้น ตามลำดับ ส่วนเหตุผลการใช้สื่อการสอนที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ มีสื่อการสอนที่ต้องการใช้
อยู่พร้อมแล้ว สื่อการสอนเป็นของใหม่ต้องการจะทดลองใช้ มีแรงจูงใจให้ใช้เป็นพิเศษ เช่น มี
ผู้นำดูงานที่โรงเรียน การใช้สื่อการสอนหลายๆ เป็นเหตุผลหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบ
ทางโรงเรียนมีผู้รับผิดชอบช่วยเหลือ ให้ค่าตอบแทนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน และสอนเนื้อหาใน
บทเรียนจบแล้วแต่นำสื่อมาใช้เพื่อทบทวนฝึกเขียนตามลำดับ

2.4 เหตุผลที่ไม่ใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยค่อนข้างน้อย
ที่สุด ยกเว้นเหตุผลที่ไม่ใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ไม่มีสื่อการสอนที่ต้องการใช้ไม่สามารถ
ผลิตสื่อการสอนที่ต้องการใช้ตามลำดับ

2.5 การวางแผนก่อนการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ระหว่างน้อยค่อนข้างน้อยที่
สุด ยกเว้นการวางแผนก่อนการใช้สื่อการสอนที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เตรียมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ
การใช้สื่อการสอน วางแผนการใช้ล่วงหน้า ศึกษาทดลองใช้สื่อที่เตรียมไว้ก่อนนำไปใช้ตามลำดับ

2.6 การวางแผนขณะใช้สื่อการสอน โดยภาพรวม การวางแผนขณะใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อยก่อนข้างน้อยที่สุด ยกเว้นการวางแผนขณะใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ใช้สื่อให้เหมาะสมกับเวลา และใช้สื่อตามที่วางแผนไว้ตามลำดับ

2.7 การวางแผนภายหลังการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวม การวางแผนภายหลังการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ยกเว้นการวางแผนภายหลังการใช้สื่อการสอนที่อยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ ไม่เคยวางแผนการใช้สื่อภายหลังใช้สื่อการสอนเลย

2.8 การใช้สื่อการสอนประเภทวีดิทัศน์ โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามใช้สื่อการสอนประเภทวีดิทัศน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นหนังสือพิมพ์ พจนานุกรม หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือตำราหนังสือเวลา นิตยสาร นิตยสาร ภาพยนตร์ แผนที่ แผนที่แบบฝึกหัด และแผนการสอน ตามลำดับที่อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก

2.9 การใช้สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามใช้สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นกระดาษคำ เครื่องพิมพ์ดีด กล้องถ่ายภาพ ตามลำดับอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก

2.10 การใช้สื่อการสอนประเภทครูฝึกหัดและสถานที่ โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามใช้สื่อการสอนประเภทครูฝึกหัดและสถานที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นผู้ฝึกสอนอุปกรณ์การสอนอยู่ในระดับปานกลาง

2.11 การใช้สื่อการสอนประเภทหนังสือเรียน โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามใช้สื่อการสอนประเภทหนังสือเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกรายการ

2.12 การใช้สื่อการสอนประเภทวิธีการ โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามใช้สื่อการสอนประเภทวิธีการอยู่ในระดับมากที่สุดค่อนข้างมากที่สุด ยกเว้นการใช้บุคคลากรในห้องเรียน การศึกษาเรื่องราวเฉพาะกรณี การแสดงละคร การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบศูนย์ การเรียนการสอนแบบลดเวลาครูผู้สอน (RIT) และการสร้างสถานการณ์จำลอง ตามลำดับอยู่ในระดับน้อยก่อนข้างน้อยที่สุด

3. การศึกษาค้นคว้า ปัญหาการฝึก และการใช้สื่อการสอนของครู และควมรู้ อย่างถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

3.1 ทัศนคติของการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ยกเว้นไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจัดใช้สื่อการสอน ครูอาจารย์ที่ไม่ใช้สื่อการสอนก็สามารถสอนได้ดี และบางสื่อการสอนเป็นงานที่ใช้เงินและเวลาอาจจะไม่คุ้มค่าและส่งเสริม ตามลำดับ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 ปัญหาในการบริหารและการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อยค่อนข้างน้อยที่สุด ยกเว้น ไม่มี

งบประมาณและไม่มีสื่อการสอนให้เลือกใช้ตามเนื้อหาอยู่ในระดับมาก

3.3 ความรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม มีความรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อยค่อนข้างต่ำ ยกเว้นพจนานุกรมแบบฝึกหัด บัตรคำ ตามลำดับ มีความรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก

4. ศึกษาความต้องการของครูสอนภาษาไทยเกี่ยวกับความต้องการให้มีศูนย์วิชาการในโรงเรียน ความต้องการที่จะได้รับบริการสื่อการสอนและความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการให้มีศูนย์วิชาการในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด คือการจัดทำคู่มือครู แผนการสอนและสื่อการสอน และการจัดหาสื่อการสอนมาให้บริการเป็น ตามลำดับ ส่วนรายการอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ส่วนความต้องการที่จะได้รับบริการสื่อการสอนที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ คู่มือการใช้การเลือกและ ารผลิตสื่อการสอน และผลิตสื่อการสอนให้โรงเรียนต่างๆ มิได้ไปใช้ ส่วนรายการอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย และความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมากที่สุดคือการผลิตชุดการสอน และการผลิตบทเรียนสำเร็จรูป รายการอื่นๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนสื่อการสอนประเภทต่างๆ โดยภาพรวม สื่อการสอนประเภทวิทยุส่วนใหญ่มีจำนวนที่ระดับน้อยที่สุด ยกเว้น หนังสือพิมพ์ แบบสปีด แลคส์ หนังสือเรียน คู่มือครู แผนการสอน พจนานุกรม ตามลำดับ มีอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนระดับปานกลางค่อนข้างมาก ได้แก่ หนังสืออย่างประเภทแบบฝึกหัด บัตรคำ บัตรภาพ ตารางพจนานุกรม หนังสือนิทานเสียงฝึกทักษะการฟังพูด เขียน แบบภูมิ แบบผัง ปากพจนานุกรม ตามลำดับ

โดยภาพรวมของจำนวนสื่อการสอนประเภทวิทยุกรณีโรงเรียน ส่วนใหญ่มีจำนวนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นกระดานชอล์ค เครื่องคิดเลขคิด ป้ายนิเทศ เครื่องโธเนียว เครื่องรับวิทยุ และเครื่องรับโทรทัศน์ ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก โดยภาพรวมของจำนวนสื่อการสอนประเภทวิทยุกับและสถานที่ในโรงเรียน ส่วนใหญ่มีจำนวนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นผู้บันทึกการการสอน ป้ายจัดนิทรรศการ และบริเวณการจัดนิทรรศการ ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก และโดยภาพรวมของจำนวนสื่อการสอนประเภทวิทยุกรณีโรงเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่มีจำนวนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ขาดรายการ

6. สภาพการจัดหาสื่อการสอน สภาพบริการสื่อการสอน และสภาพการผลิตสื่อการสอนในโรงเรียน โดยภาพรวมของสภาพการจัดสื่อการสอนของโรงเรียนในวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับน้อยมากที่สุดตามรายการ ยกเว้น ชื่อตัวเขียนงบประมาณของรัฐ ชื่อตัวเขียนของโรงเรียน และครูอาจารย์ช่วยกันผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพบริการสื่อการสอนในโรงเรียนอยู่ใน

ระดับปานกลางค่อนข้างต่ำทุกสภาพการ และส่วนสภาพการเฉลี่ยคือการใช้ชีวิตอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ยกเว้นกรณีคือเรื่องการสอนภาษาอังกฤษ การเรียนในห้องเรียน และการเรียนในภาคเรียนอื่น อยู่ในระดับมาก

สรุปอายุผลการวิจัย

1. สภาพของนิสิต

จากผลการวิจัยพบว่า ครูสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนภาษาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนมากเป็นเพศหญิง เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มากกว่าเป็นครูจ้าง นับถือศาสนาพุทธ ชุมชนภาษาไทยถิ่นใต้ มีภูมิลำเนาอยู่ต่างตำบลแต่ต่างเขตเดียวกับโรงเรียนที่สอน ส่วนใหญ่ทำงานเป็นครู 9-16 ปี แต่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี เพียงร้อยละ 49 เท่านั้น มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทยอยู่ในระหว่าง 1-8 ปี มีสอน 18-25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และครูสอนภาษาไทยในภาคใต้ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทย แต่ทางโรงเรียนมอบให้สอนวิชาภาษาไทย ครูสอนภาษาไทยบางคนสอนภาษาไทยทั้ง 2 ระดับคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากจำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์ ไม่มีวุฒิการศึกษาวิชาเอกภาษาไทย และการสอนที่ภาษาไทย 2 ระดับของครูสอนภาษาไทยเท่าไรครูสอนภาษาไทยใช้เวลาในการวางแผนการใช้ชีวิตการสอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. สภาพการเนือกการเฉลี่ยและการใช้ชีวิตการสอนของครูสอนภาษาไทย

จากผลการวิจัยพบว่า ครูสอนภาษาไทยมีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทย 1-8 ปี และมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ด้านชีวิตการสอน โดยการสังเกตหรือได้รับคำแนะนำจากครูผู้อื่น ศึกษาด้วยตนเอง และเคยเรียนมาจากสถานศึกษา แต่ไม่ได้เรียนเป็นวิชาเอกวิชาใด อยู่ในระดับมาก เพราะสภาพการเฉลี่ยคือระดับปานกลางค่อนข้างมาก การใช้ชีวิตการเฉลี่ยคือการใช้ชีวิตการสอนอยู่ในระดับน้อย สภาพการใช้ชีวิตการสอนอยู่ในระดับน้อย เหตุผลที่ใช้ชีวิตไม่ได้ใช้ชีวิตการสอนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย การวางแผนการใช้ชีวิตการสอนทั้งก่อนสอน ขณะสอน และภายหลังการสอน อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ครูได้ว่าเป็นสภาพการเฉลี่ยคือการใช้ชีวิตเฉลี่ยคือการใช้ชีวิตการสอน การใช้ชีวิตการสอน เหตุผลการใช้ และการวางแผนการใช้ชีวิตการสอนของครูสอนภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ส่วนการใช้ชีวิตการสอนประเภทต่างๆ ของครูสอนภาษาไทยที่ใช้มากได้แก่ หนังสือพิมพ์ พจนานุกรม หนังสือเรียน คู่มือครู เป็นต้น และด้านการใช้ชีวิตการสอน ครูสอนภาษาไทยส่วนมากยังขาดทักษะในการผลิตและไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดหาและจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อการผลิตการสอนพื้นฐานให้สอดคล้องกับเนื้อหา บางครั้งครูสอนภาษาไทยต้องใช้เงินส่วนตัวในการจัดหาสื่อการสอนเอง

สภาพการบริการเพื่อการสอนในโรงเรียนไม่มีการ จัดการบริหารด้านสื่อการสอน และสถานศึกษาที่ปรึกษาเพื่อการสอน ครูสอนภาษาไทยจึงแสดงความคิดเห็นว่าควรจัดให้มีศูนย์วิชาการกลุ่มขึ้น ในโรงเรียนหรือศูนย์วิชาการโรงเรียนเพื่อร่วมกันผลิตเพื่อการสอนให้สอดคล้องกับบทเรียน และสามารถยื่นเพื่อการสอนไปใช้ปราชญ์การสอนร่วมกันอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลและผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและมีคุณภาพการใช้เพื่อการสอนของครูสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมให้มีการผลิตและการใช้สื่อการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

1. ภาครัฐและโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหามาตรังสื่อเพื่อการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรเนื้อหา เนื้อหาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ภาครัฐควรจัดให้มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครูสอนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหา การขาดความรู้ ทักษะการเลือกการผลิตและการใช้สื่อการสอน และเทคนิควิธีสอนภาษาไทย เพราะครูสอนภาษาไทยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนน้อยและไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยด้วย นอกจากนี้ยังเป็นครู ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้รับ โบนัสครูที่เคยเป็นลูกจ้างเดิมบรรจุเป็นข้าราชการ ครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการปรับปรุงการผลิตสื่อการสอน โดยจัดสรรงบประมาณ ให้โรงเรียนควรจัดแหล่งบริการเพื่อการสอนขึ้นในโรงเรียน โดยรวบรวมเพื่อการสอนหลายรูปแบบ หลายประเภท ให้มีระบบและจัดให้มีครูคอยดูแล หรือสนับสนุนให้กำหนดนำการใช้เพื่อการสอนแต่ละ ประเภท
4. จากข้อมูลและผลการวิจัยในการสำรวจจำนวนเพื่อการสอนประเภทต่าง ๆ และ สถานภาพของครูสอนภาษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ อาจนำไปใช้เป็นข้อมูล ในศึกษารูปแบบและการจัดหามาตรังสื่อเพื่อการสอนให้แก่โรงเรียนหรือ ใช้เป็นข้อมูลในการจัดการ ให้มีศูนย์วิชาการกลุ่มและห้องสมุด ให้โรงเรียน(หรือผู้มีข้อจำกัดอยู่ เฉพาะพื้นที่สำรวจเท่านั้น)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยศึกษารูปแบบของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป
2. ควรทำการวิจัย ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้สื่อการสอนวิชาสามัญอื่นๆ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรืออาจขยายพื้นที่ให้ครบ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และครอบคลุมพื้นที่ส่วนมากขึ้น

วารสารวิเทศนิพนธ์
ปีที่ ๑ ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน ๒๕๖๓

การศึกษานิสิต และปัญหาการใช้สิทธิ
พินิจา นิพนธ์วิเทศ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. สำนักงาน. ประจำปีการศึกษา 2. รายงานผลผลการปฏิบัติ
งานและสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2530 ของโรงเรียนเอกชนสหชนศาสนานิสิตถน
โมลการศึกษา 2 ปีงบประมาณ 2530. เอกสารต้นฉบับที่ 2/2530 ยธฉ. 2530.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะอักษรศาสตร์. วันที่ทำการแต่งตั้งพระราชาคณะในพระราชาชน
พระเทพราชคำวิช เรื่องปัญหาการใช้พินิจาไทย. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.,
2505.
- ภาคการศึกษา 2. ศูนย์พัฒนาการศึกษา. รายงานวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาของปวงชนใน
จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2512. โรงพิมพ์สุภาพธรรมบุ. 2513.
- มาโนชญ์ บุญบุญนุวัตร. "ปวงชน". สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ 5(2529). 3048-2053.
- ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2. สำนักงาน. สรุปผลผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน
เอกชนสหชนศาสนานิสิตถนและเจ้าหน้าผู้เกี่ยวข้อง เขตการศึกษา 2'. ยธฉ. 2531.
- ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 3. สำนักงาน. รายงานผลปฏิบัติ้งานและสถิติการศึกษา
ปีการศึกษา 2530. ม.ป.ท., 2531.
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. เอกสารบรรยายสรุปปวงชนผู้ดำเนินการบริหาร
จังหวัดชายแดนภาคใต้. ยธฉ. 2538.
- ธารมณี มาณฉ. รายงานวิจัยเรื่องปัญหาและควมต้องการในการสอนวิชาศาสนาอิสลาม
ของโรงเรียนเอกชนสหชนศาสนานิสิตถน เขตการศึกษา 2. ยธฉ. : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. ประจำปีการศึกษา 2. 2528. (อัครสำเนง)